

BRO MORGANNWG

CYNLLUN DATBLYGULLEOL NEWYDD 2021-2036

ASESIAD EFFAITH CYDRADDOLDEB AR GYFER Y CYNLLUN BLAENDAL

Tachwedd 2025

PAPUR CEFNDIR - BP49

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

1. Beth ydych chi'n ei asesu?

Effaith Cynllun Adneuo y Cynllun Datblygu Lleol Newydd (CDLIN) ar grwpiau agored i niwed ym Mro Morgannwg

2. Pwy sy'n gyfrifol?

Enw		Teitl Swydd	
Tîm	Cynllunio Polisi	Cyfarwyddiaeth	Lleoedd

3. Pryd mae'r asesiad yn cael ei gynnal?

Dyddiad dechrau'r asesiad	Hydref 2025
---------------------------	-------------

4. Disgrifiwch y cynnig.

Beth yw pwrpas y cynnig?

Pwrpas y CDLI Newydd yw diweddarau polisi cynllunio, cynllunio ar gyfer twf yn y dyfodol yn y Fro a llywio penderfyniadau cynllunio yn y dyfodol.

Pam mae angen i chi ei roi ar waith?

I gadw polisi cynllunio yn gyfredol a chynllunio ar gyfer twf a datblygiad yn y Fro yn y dyfodol.

A oes angen i ni neilltuo adnoddau sylweddol ar ei gyfer (fel arian neu amser staff)?

Mae adnoddau wedi'u hymrwymo i baratoi a gweithredu'r CDLIN

Beth yw canlyniadau bwriadedig y cynnig?

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Fframwaith Cynllunio cyfredol sy'n cyflawni twf cynaliadwy wedi'i gynllunio.

Ar bwy mae'r cynnig yn effeithio?

Trigolion lleol, busnesau lleol, datblygwyr a thirfeddianwyr o fewn ardal y cynllun.

A fydd y cynnig yn effeithio ar y ffordd y mae sefydliadau eraill yn gweithio?

Bydd awdurdodau lleol a chyrff rhanbarthol, byrddau iechyd a gofal cymdeithasol, gwasanaethau brys (tân, heddlu, ambiwlans), asiantaethau amgylcheddol a threftadaeth yn cael eu heffeithio oherwydd y polisiau a nodir yn y CDLIN yn ogystal â'r patrymau datblygu newydd y bydd y CDLIN yn helpu i'w gosod ger bron.

Bydd datblygwyr a pherchnogion busnes yn y Fro hefyd yn cael eu heffeithio ar sail y fframwaith ar gyfer patrymau datblygu a chyflogaeth a fydd yn cael ei nodi yn y CDLIN.

A fydd y cynnig yn effeithio ar y ffordd yr ydych yn darparu gwasanaethau?

Na, bydd y CDLIN yn gwasanaethu yn yr un rôl ag a wna'r CDLI presennol nawr wrth lywio penderfyniadau cynllunio a'r fframwaith ar gyfer datblygu yn y Fro.

A fydd y cynnig yn effeithio ar bolisiau neu arferion eraill?

Bydd y CDLIN yn gwasanaethu i'r un perwyl ag a wna'r CDLI presennol nawr wrth lywio penderfyniadau cynllunio a'r fframwaith ar gyfer datblygu yn y Fro.

A allwch newid y cynnig fel ei fod yn hyrwyddo cyfle cyfartal ymhellach ac yn meithrin perthnasoedd da?

Mae'r cynllun wedi'i ysgrifennu gyda'r nod o geisio darparu cydraddoldeb a ffyniant ledled y Fro i bawb. Mae'n cael ei lywio gan Weledigaeth ac Amcanion sydd yn deillio o ymgysylltu helaeth â rhanddeiliaid. Disgwylir i ddigwyddiadau ymgynghori gael eu cynnal

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

yn gynnwys yn 2026 ar y CDLIN Adneuo gyda chyhoedd y Fro i geisio meithrin perthynas dda a gwrando ar adborth gan randdeiliaid yn y Fro ynghylch y CDLIN.

Sut byddwch yn cyflawni'r newidiadau arfaethedig?

Mae'r Cynllun Adneuo eisoes wedi'i lywio gan ymgysylltu helaeth â'r gymuned yn unol â Chytundeb Cyflawni sy'n nodi pwy fydd yn rhan o'r broses ac ar ba gam. Bydd camau pellach o'r broses yn cael eu cynnal yn unol â'r Cytundeb Cyflawni.

Pwy fydd yn cyflwyno'r cynnig?

Adran Gynllunio Bro Morgannwg

Sut byddwch yn gwybod a ydych wedi cyflawni diben y cynnig?

Mae Adroddiad Monitro Blynyddol blynyddol yn cael ei gynhyrchu gan yr adran Cynllunio Polisi o fewn y Cyngor i olrhain cynnydd y CDLIN. Trwy fonitro, gwerthuso a dangosyddion sy'n seiliedig ar dystiolaeth, gellir mesur llwyddiant y CDLI presennol ac yn y dyfodol, y CDLIN. Cyflwynir hwn i Lywodraeth Cymru erbyn 31 Hydref bob blwyddyn a'i roi ar wefan y Cyngor.

5. Pa dystiolaeth ydych yn ei defnyddio?

Gall yr **Egwyddorion Gunning**, a sefydlwyd o achosion llys yn y gorffennol, fod o gymorth wrth sicrhau ein bod yn deg wrth ymgysylltu ac ymgynghori:

Egwyddor 1: Rhaid i'r ymgynghoriad fod ar adeg pan fo cynigion yn dal i fod ar y cam ffurfiannol. Ni ddylech fod eisoes wedi dod i benderfyniad.

Egwyddor 2: Rhaid cyflwyno rhesymau digonol i ganiatáu ystyriaeth ac ymateb deallus. A yw pobl wedi cael y wybodaeth a'r cyfle i ddylanwadu?

Egwyddor 3: Rhaid bod digon o amser yn cael ei roi i ystyried ac ymateb. A yw'r ymgynghoriad yn ddigon hir o ystyried yr amgylchiadau?

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Egwyddor 4: Rhaid bod canlyniadau'r ymgynghoriad yn cael eu hystyried yn gydwobodol wrth gwblhau'r penderfyniad.

A ydych wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd i ymgysylltu fel y disgrifir uchod ac a oes digon o wybodaeth gennych i fwrw ymlaen?

Do	Do	Naddo	
----	----	-------	--

Ymgysylltu (gyda rhanddeiliaid mewnol ac allanol)

Defnyddiwyd dulliau amrywiol i ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy'r CDLIN. Mae'r rhain fel a ganlyn:

1. Gweithdai Rhithwir

Cyflwynwyd cyfres o weithdai rhithwir gan ddefnyddio Microsoft Teams i ymgysylltu ag Aelodau Etholedig, aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, Cynghorau Tref a Chymuned, Uwch Swyddogion Cyngor, a rhanddeiliaid allweddol eraill. Roedd pob sesiwn yn cynnwys cyflwyniadau gan swyddogion Polisi Cynllunio, ac yna trafodaeth ryngweithiol gan ddefnyddio'r swyddogaeth sgwrsio a chyfraniadau llafar byw.

2. Holiaduron Ar-lein

Cylchredwyd arolygon cyn ac ar ôl gweithdai. Casglodd arolygon cyn y sesiynau farn gychwynnol ar bynciau allweddol, tra bod arolygon ar ôl y gweithdai yn sicrhau bod cyfranogwyr nad oeddent yn gallu mynychu - neu a oedd â sylwadau ychwanegol - yn gallu cyfrannu.

3. Pleidleisio Ar-lein Rhyngweithiol

Defnyddiwyd Mentimeter yn ystod gweithdai i gasglu adborth amser real. Ymatebodd y cyfranogwyr i gwestiynau trwy borwr gwe neu ddyfais symudol, gan ganiatáu i ymatebion gael eu harddangos ar unwaith ar y sgrin ac ysgogi trafodaeth.

4. Sesiynau â Ffocws wedi'u Targedu

Cymerodd grwpiau arbenigol ran mewn sesiynau ymgysylltu â ffocws wedi'u teilwra i'w harbenigedd. Roedd hyn yn cynnwys gweithdy Asesiad Effaith Iechyd Cyfranogol Cyflym,

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

cyflwyniadau i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, ac ymgysylltu â'r Fforwm Ymgynghorol ar Gydraddoldeb.

5. Gweithdai Wedi'u Hwyluso gan Ddefnyddio Pecynnau Cymorth Sefydledig

Defnyddiodd y sesiwn AEI becyn cymorth Asesiad o'r Effaith ar Iechyd WHIASU, gan sicrhau dull strwythuredig, seiliedig ar dystiolaeth o ymgysylltu ar gyfer ystyried goblygiadau iechyd o fewn y strategaeth.

6. Cyflwyniadau Thematig Wyneb yn Wyneb

Lle'n briodol, defnyddiwyd cyfarfodydd personol, fel y cyflwyniad i Fforwm 50+ y Fro. Roedd y sesiynau hyn yn darparu cyfleoedd ymgysylltu uniongyrchol â grwpiau cymunedol penodol, gan ganiatáu i swyddogion gyflwyno'r CDLIN a chasglu adborth trwy drafodaeth fyw.

7. Ymgysylltu â'r Cyhoedd wedi'i Hysbysebu trwy Wefan y Cyngor a'r Cyfryngau Cymdeithasol

Cyhoeddwyd manylion yr ymgynghoriad, gan gynnwys gwybodaeth gefndir, cyfarwyddiadau ar sut i wneud sylwadau, a dyddiadau digwyddiadau, ar wefan y Cyngor ac ar gyfryngau cymdeithasol. Sicrhodd hyn gyfathrebu tryloyw ac ymwybyddiaeth gyhoeddus eang o ran cyfleoedd i ymgysylltu

Ymgynghori (gyda rhanddeiliaid mewnol ac allanol)

Cynhaliwyd yr ymgynghoriad yn unol â [Chytundeb Cyflawni'r CDLIN](#) ac fe'i crynhoir isod. Manylion llawn yr ymgysylltiad gan gynnwys y sylwadau a dderbyniwyd a sut mae'r sylwadau hyn wedi'u hystyried yn yr [Adroddiad Ymgysylltu Cyn-Adneuo](#)

Gweledigaeth ac Amcanion y CDLIN

Gweithdai Rhanddeiliaid ac Aelodau Etholedig

Cynhaliwyd Gweithdai Rhithwir gydag Aelodau Etholedig, y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, Cynghorau Tref a Chymuned ym mis Medi, Hydref a Rhagfyr 2022. Roedd y rhain yn canolbwyntio ar y materion allweddol ym Mro Morgannwg a helpodd i lunio gweledigaeth ac amcanion y CDLIN. Defnyddiwyd pleidleisio digidol amser real (Mentimeter), trafodaeth lafar, ac adborth sgwrsio Teams i gasglu barn ar faterion allweddol, y weledigaeth ddrafft, a'r amcanion. Sicrhodd arolygon dilynol ychwanegol y gallai'r holl rhanddeiliaid, gan gynnwys y rhai nad oeddent yn gallu mynychu, gyfrannu, gan wneud y broses yn gynhwysol ac yn hygyrch.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Opsiynau Twf a Gofodol

Crynodeb o Weithdai Rhanddeiliaid ac Aelodau Etholedig

Cynhaliwyd gweithdai rhithwir gydag Aelodau Etholedig, y BGC, uwch swyddogion, a Chynghorau Tref a Chymuned gyda 78 o fynychwyr yn ystod y sesiynau rhwng Rhagfyr 2022 a Chwefror 2023. Roedd sesiynau yn cyflwyno'r cyd-destun cenedlaethol a lleol, archwilio strategaethau gofodol amgen a senarios twf, a chasglu adborth gan ddefnyddio pleidleisio digidol amser real (Mentimeter), trafodaeth lafar, a mewnbwn sgwrsio Teams. Cyhoeddwyd arolygon dilynol ar ôl pob gweithdy i gasglu barn ychwanegol a sicrhau y gallai'r holl randdeiliaid, gan gynnwys y rhai nad oeddent yn gallu mynychu, gyfrannu.

Gweithdai Strategaeth a Ffeirir ar gyfer rhanddeiliaid:

Asesiad o'r Effaith ar Iechyd (AEI) Cyfranogol Cyflym

Cynhaliwyd AEI yn seiliedig ar y Strategaeth a Ffeirir ar gyfer y CDLIN ym mis Mehefin 2023. Mynychwyd hwn gan 22 cyfranogydd. Roedd y sesiwn yn cynnwys trosolwg o'r broses CDLIN a gweithdy rhyngweithiol gan ddefnyddio pecyn cymorth AEI WHIASU, gan alluogi cyfranogwyr i asesu effeithiau posibl ar iechyd, nodi risgiau a chyfleoedd, a darparu argymhellion arbenigol. Cofnodwyd canfyddiadau o'r sesiwn yn yr [Adroddiad AEI ffurfiol](#) a'i ddefnyddio i gryfhau ystyriaeth y Strategaeth a Ffeirir o ran anghydraddoldebau iechyd a lles cymunedol.

Briffio'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC)

Ym mis Gorffennaf 2023, cyflwynwyd drafft o'r Strategaeth a Ffeirir i'r BGC i ystyried sut roedd hyn yn ymwneud â chynllun Llesiant y BGC. Gwnaed cyfres o fân newidiadau i'r Strategaeth a Ffeirir a'r Polisiâu Strategol yn dilyn y sesiwn.

Fforwm Ymgynghorol Cydraddoldeb

Mae'r Fforwm Ymgynghorol Cydraddoldeb yn cynnwys sefydliadau allanol sy'n cynrychioli nodweddion a grwpiau gwarchodedig gwahanol. Mae'r rhain yn cynnwys Diverse Cymru, Race Equality First, Stonewall, Mind in the Vale, Vale People First, Cyngor ar Bopeth Bureau, a Fforwm 50+ y Fro. Mae aelodau etholedig enwebedig yn mynychu fel y mae swyddogion Cyngor sy'n gysylltiedig â'r Gwasanaeth Ieuencid, Bro Oed-Gyfeillgar, Tîm Byw'n Iach, Gwasanaethau Cymdeithasol ac Adnoddau Dynol. Rhoddwyd cyflwyniad ar y Strategaeth a Ffeirir i aelodau'r Fforwm Ymgynghorol Cydraddoldeb ym mis Gorffennaf 2023, gyda chyfle i aelodau'r Fforwm roi adborth ar y cynllun a gofyn cwestiynau. Gofynnwyd i aelodau'r Fforwm ledaenu gwybodaeth am yr ymgynghoriad o fewn y sefydliadau y maent yn eu cynrychioli.

Ymgynghoriad Cyhoeddus ar y Strategaeth a Ffeirir

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Roedd y Strategaeth a Ffefrir yn destun ymgynghoriad cyhoeddus rhwng Rhagfyr 2023 a Chwefror 2024. Fel rhan o'r ymgynghoriad hwn, cynhaliwyd sawl digwyddiad ymgynghori wyneb yn wyneb, gellir gweld dyddiadau a lleoliadau'r sesiynau hyn isod:

- Y Barri - Canolfan Gymunedol Parc Victoria - Dydd Mawrth 9 Ionawr 2024 - 14:00-18:00 (2 wedi mynychu)
- Y Rhws - Canolfan Gymunedol y Rhws - Dydd Iau 11 Ionawr 2024 - 14:30-18:30 (55 wedi mynychu)
- Y Bont-faen - Neuadd y Dref Y Bont-faen - Dydd Gwener 12 Ionawr 2024 - 14:30-18:30 (41 wedi mynychu)
- Dinas Powys - Canolfan Gymunedol Murchfield - Dydd Llun 15 Ionawr 2024 - 14:00-18:00 (125 wedi mynychu)
- Sain Tathan - Canolfan Gymunedol Sain Tathan Paul Lewis - Dydd Mawrth 16 Ionawr 2024 - 14:30-18:30 (71 wedi mynychu)
- Llanilltud Fawr - Canolfan CF61 - Dydd Iau 18 Ionawr 2024 - 15:30-18:30 (7 wedi mynychu)
- Penarth - Canolfan Gymunedol St Paul - Dydd Gwener 19 Ionawr 2024 - 14:30-18:30 (32 wedi mynychu)

Yn ogystal â hyn, gwahoddwyd aelodau o'r cyhoedd hefyd i wneud sylwadau ar-lein ar y Strategaeth a Ffefrir. Hyrwyddodd y Cyngor gyfleoedd i wneud sylwadau ar y Strategaeth a Ffefrir trwy hysbysu'r wefan, y cyfryngau cymdeithasol, posteri, arddangosfeydd ac ymgysylltu rhithwir. Gwnaeth cyfanswm o 857 o unigolion sylwadau ar Strategaeth a Ffefrir y CDLIN a'i dogfennau ategol.

Mae'r sylwadau a dderbyniwyd drwy'r ymgynghoriad hwn a sut y mae'r rhain wedi'u hystyried i'w gweld yn yr [Adroddiad Ymgynghori Cychwynnol](#).

Ymgynghoriad â'r Fforwm 50+

Ymgwymerodd y Cyngor ag ymgysylltu â Fforwm 50+ y Fro trwy sesiwn gyflwyno bwrpasol a gynhaliwyd ar 24 Ionawr 2024. Cyflwynwyd y cyfarfod yn bersonol gan swyddogion Polisi Cynllunio ac fe'i mynychwyd gan bwyllgor gweithredol y Fforwm. Rhoddodd swyddogion drosolwg o'r CDLIN a rhannu deunyddiau printiedig, gan gynnwys taflenni a ffurflenni sylwadau, i gefnogi dealltwriaeth ac annog adborth ffurfiol. Roedd y sesiwn yn caniatáu i fynychwyr ofyn cwestiynau yn uniongyrchol a darparu barn amser real, gan sicrhau bod preswylwyr hyn yn rhan ystyrion o'r broses ymgynghori ac yn cael llwybr clir i gyfrannu at ddatblygiad y CDLIN.

Ymgynghoriad Creu Lleodd

Cynhaliwyd digwyddiadau creu lleodd yn ymwneud â phedwar o'r safleoedd allweddol a gynigiwyd fel rhan o'r Strategaeth a Ffefrir ym mis Hydref 2024. Roedd y sesiynau hyn yn rhoi cyfle i'r cyhoedd a phartïon eraill â diddordeb wneud sylwadau ar y cynllun a'r cymysgedd o ddefnyddiau a gynigiwyd ar y safleoedd allweddol yn Sain Tathan, Dinas Powys a'r Rhws. Gwelwyd lefelau mynychu da gan fy rhanddeiliaid. Cynhaliwyd gwybodaeth ar-lein yn ogystal â chyflwyno yn y sesiynau, a gellid gwneud sylwadau naill

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

ai gan ddefnyddio holiadur oedd ar gael yn y digwyddiad neu ar ôl y digwyddiad trwy e-bost neu lythyr.

Ymgynghoriad ar Dwf Tai yn y Barri

Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus pellach yn yr haf ar dri safle arfaethedig yn y Barri, gan gynnwys safle allweddol i'r gogledd-orllewin o'r Barri. O fewn hyn, roedd cyfle hefyd i wneud sylwadau ar effaith y safleoedd arfaethedig ar y Gymraeg yn y Fro. Roedd yr ymgynghoriad yn cynnwys digwyddiad cyhoeddus a gynhaliwyd yng Nghlwb Bowlio Millwood yn y Barri, gyda niferoedd da yn mynychu. Gellid gwneud sylwadau drwy ddefnyddio porth ymgynghori ar-lein y Cyngor, drwy lenwi holiadur papur neu drwy ysgrifennu at y Cyngor naill ai drwy lythyr neu e-bost.

Mae crynodeb o'r sylwadau a sut mae'r rhain wedi'u hystyried wedi'i nodi yn yr [adroddiad ymgynghori](#) Twf Tai yn y Barri.

Cynllun Adneuo

Asesiad o'r Effaith ar Iechyd

Cynhaliwyd AEI o'r Cynllun Adneuo ym mis Medi 2025 gyda rhanddeiliaid allweddol i drafod effeithiau posibl y Cynllun Adneuo. Teimlwyd bod gan y polisïau manwl yn y Cynllun Adneuo a gafodd eu hadolygu y potensial i gael effaith gadarnhaol ar iechyd. Roedd cyfranogwyr yn teimlo bod rhai elfennau o'r polisïau y gellid eu cryfhau o ran mwy o eglurhad. Mae'r sylwadau a wnaed yn y sesiwn wedi'u hystyried ac mae polisïau yn y Cynllun Adneuo wedi'u cryfhau lle bo hynny'n briodol.

Teimlai'r rhai a oedd yn bresennol fod y gweithdy wedi rhoi cyfle da i ystyried anghenion y boblogaeth leol yn fanylach ac amlygu materion penodol yn ymwneud â'r penderfyniadau ehangach y gellid dylanwadu arnynt drwy'r Polisïau Cynllunio ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

Rhoddodd gwerthusiad o'r gweithdy gipolwg ar ba mor dda aeth y gweithdy. Ar y cyfan, rhoddodd y cyfranogwyr sgoriau rhagorol, gyda llawer yn nodi eu bod eisiau trafodaeth bellach ar y pwnc ac y byddent yn croesawu'r cyfle i gymryd rhan neu gydweithio ar weithdai cyfranogol yn y dyfodol.

Ymgynghori â'r BGC

Rhoddwyd cyflwyniad i'r BGC yn Hydref 2025 i esbonio sut y byddai unrhyw bolisïau manwl newydd yn cyd-fynd â Chynllun Llesiant y BGC. Cafodd y polisïau Cynllun Adneuo Drafft nad oeddent yn benodol i safle hefyd eu cylchredeg i'r sefydliadau BGC am eu sylwadau cyn adrodd yn ffurfiol ar y Cynllun Adneuo.

Ymgynghori Pellach ar y Cynllun Adneuo

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Bydd ymgynghori pellach â rhanddeiliaid a'r cyhoedd yn cael ei gynnal yn gynnar yn 2026 fel rhan o'r ymgynghori statudol ffurfiol ar y CDLIN Adneuo. Bydd hyn yn cael ei gynnal yn unol â'r Cytundeb Cyflawni cymeradwy.

Data ac ymchwil cenedlaethol

Mae'r CDLIN a'i sylfaen dystiolaeth helaeth yn cael eu llywio gan nifer o ffynonellau data cenedlaethol allweddol gan gynnwys Cyfrifiad 2021, rhagamcanion poblogaeth ac aelwydydd diweddaraf Llywodraeth Cymru a Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru. Pan ddefnyddir ffynonellau data, cyfeirir at y rhain fel y bo'n briodol.

Mae'r sylfaen dystiolaeth yng nghyfnod y Strategaeth a Ffeirir ar gael yn <https://valeofglamorgan.oc2.uk/cy/document/26>. Bydd y CDLIN Adneuo yn cael ei gefnogi gan gyfres o bapurau cefndir ychwanegol.

Mae'r Cynllun Adneuo yn cael ei gefnogi gan Asesiad Cynaliadwyedd Integredig, a fydd yn cael ei gyhoeddi law yn llaw â'r Cynllun Adneuo.

Data ac ymchwil lleol

Mae'r CDLIN a'i sylfaen dystiolaeth helaeth yn cael eu llywio gan ddata lleol sylweddol. Pan ddefnyddir ffynonellau data, cyfeirir at y rhain fel y bo'n briodol.

Mae'r sylfaen dystiolaeth yng nghyfnod y Strategaeth a Ffeirir ar gael yn <https://valeofglamorgan.oc2.uk/cy/document/26>. Bydd y CDLIN Adneuo yn cael ei gefnogi gan gyfres o bapurau cefndir ychwanegol.

6. Pa mor gadarn yw'r dystiolaeth?

A yw'n dangos beth fydd yr effaith (cadarnhaol a negyddol)?

Mae'r dystiolaeth sydd wedi'i chasglu yn cefnogi'r penderfyniadau polisi sydd wedi'u gwneud o fewn y CDLIN. Bwriedir yn seiliedig ar y dystiolaeth hon y bydd effaith y penderfyniadau polisi a wneir o fewn y CDLIN yn gadarnhaol ar yr holl grwpiau yr effeithir arnynt.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Cefnogwyd y Strategaeth a Ffefrir gan [Asesiad Cynaliadwyedd Integredig Cychwynnol](#). Mae AECOM wedi'i gomisiynu i arwain ar Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (ACI) i gefnogi'r CDLIN. Mae'r ACI yn cyflawni'r gofynion a'r dyletswyddau ar gyfer Arfarniad Cynaliadwyedd (AoG) ac Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS), Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (AEG), Asesiad o'r Effaith ar Iechyd (AEI), Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg (AEIG) a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (LICD). Yr ymagwedd yw integreiddio'r elfennau hyn yn llawn i ddarparu proses asesu sengl i lywio datblygiad y CDLIN.

Mae'r Fframwaith ACI yn cynnwys yr amcan ACI canlynol: Cydraddoldeb, amrywiaeth a Cynhwysiant - I leihau tlodi ac anghydraddoldeb; mynd i'r afael ag allgáu cymdeithasol a hyrwyddo cydlyniant cymunedol. Mae'r ACI yn asesu elfennau allweddol y Cynllun ac opsiynau amgen yn erbyn themâu ac amcanion yr ACI er mwyn pennu unrhyw effeithiau sylweddol.

Ar lefel y twf a gynigir ar gyfer y cynllun, ystyrir bod yr Opsiwn a Ffefrir - Twf Canolig - yn cyflawni effeithiau cadarnhaol o ran cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant cymdeithasol, am y rhesymau a esbonnir yn fanwl yn y ddogfen.

Ystyrir nad yw lleoliad twf yn cael unrhyw effeithiau sylweddol ar gydraddoldeb, amrywiaeth na chynhwysiant cymdeithasol.

Mae'r ACI yn argymhell bod amodau yn cael eu hychwanegu at y Cynllun Adneuo er mwyn cefnogi a diogelu'r Gymraeg yn y Fro. Mae'r argymhelliad hwn wedi'i ystyried yn y polisïau, fel y manylir yn yr adran nesaf.

Fel rhan o'r ymgynghoriad ar y Strategaeth a Ffefrir, gofynnwyd i'r ymatebwyr pa effaith y byddai'r cynigion yn ei chael ar y Gymraeg. Roedd hwn yn gwestiwn gorfodol i'r holl gynrychiolwyr sy'n cwblhau sylw ar y we. Roedd cyfanswm o 1,044 o sylwadau yn cynnwys rhyw fath o ymateb ar hyn. O'r rhain, ymatebodd 84% gyda naill ai dim sylw, nad oedd unrhyw effaith neu nad oeddent yn ystyried bod y cwestiwn yn berthnasol.

Dwedodd 8% arall o'r ymatebion eu bod yn ansicr a fyddai unrhyw effaith. Dim ond 8% o'r ymatebwyr oedd o'r farn y byddai effaith ar y Gymraeg - a phob un yn mynegi y byddai hyn yn effaith negyddol. Mae'r pryderon a fynegir isod:

- Gallai cynnydd yn y boblogaeth olygu bod pobl ddi-Gymraeg yn mewnfudo gan wanhau hunaniaeth pentref.
- Addysg - Diffyg Ysgolion Cymraeg yn yr ardal i ddarparu ar gyfer disgyblion o ddatblygiadau newydd.
- Cymuned a manwerthu cyfyngedig i gefnogi'r Gymraeg.
- Bydd datblygiad yn cael effaith negyddol ar Dreftadaeth a'r Amgylchedd, a fyddai'n cael effaith ddilysol ar y Gymraeg.

Gofynnwyd hefyd am yr effaith ar y Gymraeg fel rhan o'r ymgynghoriad ar Dwf Tai yn y Barri. Cwblhaodd 119 o bobl y cwestiynau, gyda 71% yn ymateb heb unrhyw sylw, nad oedd unrhyw effaith neu nad oeddent yn ystyried y cwestiwn yn berthnasol. Roedd 12% arall yn ansicr ac roedd 18% yn teimlo y byddai effaith negyddol. Y rhesymau a roddwyd oedd:

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

- Pwysau ar ysgolion Cymraeg.
- Gwanhau diwylliant Cymraeg oherwydd yr ystyriwyd nad oedd preswylwyr yn debygol o fod yn Gymry.

Beth yw'r bylchau?

Mae'r CDLIN yn cael ei gefnogi gan sylfaen dystiolaeth helaeth gan fod yn rhaid i bob polisi yn y cynllun gael ei gefnogi gan dystiolaeth. Ar ôl mabwysiadu'r cynllun, bydd cyfres o ddogfennau Canllawiau Cynllunio Atodol yn cael eu paratoi i roi mwy o fanylion ar weithredu'r polisi.

Nodir bod pryderon wedi'u codi mewn ymgynghoriadau blaenorol am yr effaith ar y Gymraeg. Bydd papurau cefndir yn cael eu cyhoeddi law yn llaw â'r CDLIN Adneuo ar y Gymraeg ac Addysg.

Beth fyddwch yn ei wneud am hyn?

Monitro gweithredu polisi yn barhaus a pharatoi Canllawiau Cynllunio Atodol fel y bo'n briodol.

Pa ddata monitro fyddwch yn ei gasglu?

Bydd y data allweddol a fydd yn cael ei gasglu gan yr AMBau blynyddol yn cynnwys:

- Cyflawni yn erbyn y taflwybr tai aa anheddau ychwanegol net a adeiladwyd (marchnad a fforddiadwy).
- Darpariaeth tir cyflogaeth (e.e., hectarau o dir a ddyrannwyd, swyddi a gefnogwyd) yn cyd-fynd â'r boblogaeth o oedran gweithio a ragamcenir.
- Dangosyddion ar draws themâu polisi megis Cymunedau Cynaliadwy, Newid yn yr Hinsawdd, Trafnidiaeth, yr Amgylchedd Adeiledig a Naturiol, Cyfleusterau Cymunedol, Manwerthu, yr Economi ac Adnoddau Naturiol.
- Monitro cyd-destunol ac amgylcheddol (e.e., amgylchedd naturiol, data trafndiaeth fel llif traffig) a allai ddylanwadu ar ganlyniadau'r cynllun.
- Monitro effeithiolrwydd polisiâu strategol: a yw strategaeth ac amcanion y cynllun yn cael eu cyflawni ac a yw polisiâu'n gweithredu'n iawn.

Pa mor aml y byddwch yn dadansoddi ac yn adrodd ar hyn?

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Fel y digwyddodd gyda'r CDLI blaenorol, bydd yr adran Gynllunio yn cynhyrchu Adroddiad Monitro Blynyddol (AMB) bob blwyddyn i dracio cynnydd y CDLIN.

Ble byddwch yn cyhoeddi data monitro ac adroddiadau?

Mae'r AMB yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru yn flynyddol ac yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor.

7. Effaith

A oes effaith?

I rai grwpiau, megis ailbennu rhywedd a phriodas a phartneriaeth sifil, ni fydd fawr ddim effaith yn deillio o'r CDLIN. Fodd bynnag, mae rhai polisïau sydd wedi'u hanelu at wella bywyd i drigolion hŷn a helpu i lefelu grwpiau economaidd-gymdeithasol sy'n dangos y bydd effaith gadarnhaol sylweddol oherwydd y newidiadau y mae'r CDLIN yn eu gweithredu.

Os nad oes effaith, beth yw'r cyfiawnhad dros feddwl hyn? Rhowch dystiolaeth.

Os yw'n debygol y bydd effaith, beth ydyw?

Oedran

Bydd y CDLIN yn cael effaith gadarnhaol ar y ddwy ystod oedran yn y Fro.

Pobl hŷn

Mae Bro Morgannwg yn profi arwyddion clir o boblogaeth sy'n heneiddio. Yn ôl Cyfrifiad 2021, cododd yr oedran canolrifol i 44 (i fyny o 42 yn 2011). Rhwng 2011 a 2021 cynyddodd nifer y preswylwyr 65–74 oed tua 3,300, twf o 26.4%. Ar yr un pryd, gostyngodd grwpiau oedran iau - er enghraifft gostyngodd y grŵp oedran 35–49 7.0%.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Er mwyn mynd i'r afael â'r ddemograffeg yma, mae llunio polisi wedi'i lywio gan y data hwn. Gellir gweld hyn, er enghraifft, drwy fod y CDLIN yn cefnogi poblogaeth sy'n heneiddio trwy leoli datblygiadau newydd mewn ardaloedd sy'n hygyrch, â chysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus da a gwasanaethau da. Yn ogystal, mae polisïau'n caniatáu darparu tai fforddiadwy a thai arbenigol a fyddai'n cefnogi poblogaeth sy'n heneiddio ac yn cefnogi Strategaeth Tai Pobl Hŷn y Cyngor - Creu Cartrefi a Chymdogaethau yn Ddiweddarach mewn Bywyd 2022-36.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **PGD1 - CREU LLEOEDD CYNHWYSOL WEDI'U DYLUNIO'N DDA**

Mae'r polisi hwn o fudd i bobl hŷn trwy sicrhau bod datblygiadau newydd yn ddiogel, hygyrch a chynhwysol, gan ganiatáu i drigolion o bob oed symud o gwmpas yn gyfforddus. Trwy flaenoriaethu teithio llesol a thrafnidiaeth gynaliadwy, mae'r polisi yn cefnogi annibyniaeth i rai nad ydynt yn berchnogion cerbydau preifat. Mae'r pwyslais ar fannau agored gwyrdd yn hyrwyddo lles corfforol a meddyliol ac yn annog rhyngweithio cymunedol a chymdeithasol. Mae safonau dylunio da hefyd yn gwella diogelwch a phreifatrwydd, gan greu cymunedau dymunol, sy'n dda i bobl hŷn a lle gall pobl hŷn fyw'n ddiogel, aros yn actif, a theimlo'n gysylltiedig.

- **SP7 - Darpariaeth Tai Fforddiadwy**

Mae'r polisi hwn yn cefnogi'r amcan cynllunio o greu cymunedau cytbwys a chynhwysol trwy sicrhau bod datblygiadau tai yn darparu cymysgedd priodol o gartrefi fforddiadwy, gan gynnwys rhai sydd wedi'u cynllunio ar gyfer preswylwyr hŷn. Mae SP7 yn helpu i ddarparu unedau mwy hygyrch o fewn aneddiadau cynaliadwy, gan leihau'r angen i bobl hŷn adleoli i ffwrdd o rwydweithiau cymorth sefydledig. Mae hyn yn bwysig er mwyn cadw'r ddarpariaeth dai fforddiadwy yn hygyrch i aelodau hŷn y Fro.

- **POLISI HG6 – Darpariaeth Llety Arbenigol**

Mae Polisi HG6 yn cefnogi poblogaeth y Fro sy'n heneiddio drwy sicrhau bod llety arbenigol newydd yn adlewyrchu'r angen lleol a nodwyd ac yn gwella mynediad cyfartal. Mae'r polisi yn darparu effeithiau cadarnhaol trwy alluogi pobl hŷn i fyw'n annibynnol mewn cartrefi hygyrch sydd wedi'u cynllunio'n dda ger trafnidiaeth, gwasanaethau iechyd a chyfleusterau cymunedol. Mae hyn yn cefnogi heneiddio'n iach, ac yn hyrwyddo

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

cymunedau cynhwysol, cymysg. Trwy ryddhau tai anghenion cyffredinol a lleddfu'r pwysau ar wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol, mae'r polisi hefyd o fudd i'r boblogaeth ehangach ac yn ymateb yn uniongyrchol i broffil demograffig newidiol yr ardal.

Plant a Phobl ifanc

Mae anghenion plant a phobl ifanc hefyd wedi bod yn bwysig wrth lunio'r CDLIN. Mae'r CDLIN yn cynnwys polisïau sy'n darparu cyfleoedd i bobl ifanc yn y Fro trwy dwf i ddarpariaeth cyflogaeth yn ogystal â thwf preswyl. Yn ogystal, mae yna hefyd bolisïau o fewn y CDLIN i gynyddu'r ddarpariaeth o fannau gwyrdd a lleihau nifer y siopau tecawê poeth yn y Fro i wella iechyd pobl ifanc. Yn olaf, bwriedir adeiladu cyfleusterau cymunedol newydd fel ysgolion o fewn cyfnod y cynllun, gan feithrin addysg.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP5 - Creu Lleuedd a Gofodau Iach a Chynhwysol**

Mae'r polisi hwn o fudd i bobl ifanc a phlant trwy hyrwyddo egwyddorion cynllunio sy'n blaenoriaethu amgylcheddau diogel, cynhwysol a chanolbwyntio ar iechyd. Mae SP5 yn sicrhau bod datblygiadau newydd yn ymgorffori mannau gwyrdd hygyrch, mannau chwarae, a llwybrau teithio llesol, gan annog gweithgarwch corfforol a rhyngweithio cymdeithasol o oedran cynnar. Trwy ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr asesu effeithiau iechyd, mae'r polisi yn ymgorffori dyluniad sy'n dda i blant yn y broses gynllunio - gan leihau amlygiad i lygredd, gwella mynediad at opsiynau bwyd iach, a chefnogi lles meddyliol trwy fannau cyhoeddus o ansawdd uchel. Mae cynnwys cyfleusterau cymunedol a gofal iechyd o fewn datblygiadau hefyd yn cryfhau rhwydweithiau cymorth lleol i deuluoedd, gan helpu i greu cymdogaethau lle gall plant dyfu i fyny mewn amgylcheddau diogel, difyr a chydlynol yn gymdeithasol.

- **SP6 - Gofyniad Tai**

Mae'r polisi hwn o fudd i bobl ifanc a theuluoedd drwy sicrhau opsiynau tai cadarnhaol ar draws Bro Morgannwg. Trwy dwf tai wedi'i gynllunio a chymysgedd cytbwys o gartrefi marchnad a fforddiadwy, mae SP6 yn cefnogi creu cymunedau cynaliadwy lle gall preswylwyr iau gael mynediad at dai addas heb gael eu prisio allan o'r ardal. Bydd hyn

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

yn meithrin amgylchedd lle mae pobl ifanc yn cael eu hannog i aros yn y fro, yn hytrach na mudo i rywle arall.

- **SP14 - Twf Cyflogaeth**

Mae'r polisi hwn o fudd i bobl ifanc trwy hyrwyddo economi leol amrywiol a gwydn a fydd yn darparu swyddi i bobl leol. Mae SP14 yn cefnogi creu ystod o swyddi medrus a lefel mynediad sy'n addas ar gyfer gweithwyr ifanc sy'n mynd i'r farchnad lafur. Mae'r ffocws ar safleoedd cyflogaeth mawr fel Bro Tathan a Maes Awyr Caerdydd hefyd yn annog buddsoddiad mewn diwydiannau modern, gan gynnwys awyrofod a thechnoleg, gan helpu i ddiogelu'r economi leol i'r dyfodol. Trwy gefnogi lleoliadau cyflogaeth hygyrch ger llwybrau trafnidiaeth cynaliadwy, mae'r polisi yn sicrhau y gall pobl ifanc fyw a gweithio'n lleol, gan gryfhau lefelau cadw cymunedol ac mae'n anelu at leihau mudo i ffwrdd o'r Fro ar gyfer gwaith.

- **RCS3 - Siopau Tecawê Poeth**

Mae RCS3 o fudd i bobl ifanc a phlant oherwydd trwy gefnogi amgylcheddau iachach a lleihau nifer y siopau bwyd cyflym ger ysgolion a mannau cymunedol, gellir gwneud dewisiadau iachach. Felly, mae RCS3 yn cyd-fynd ag amcanion iechyd y cyhoedd ac yn meithrin amgylcheddau sy'n cefnogi lles corfforol a chymdeithasol plant a phobl ifanc.

- **CI1 - Darpariaeth Mannau Agored**

Mae Polisi CI1 yn cefnogi anghenion plant a phobl ifanc drwy sicrhau bod datblygiadau tai newydd yn darparu ardaloedd chwarae hygyrch, o ansawdd uchel a mannau agored y gellir eu defnyddio. O ystyried gostyngiad yn nifer y trigolion iau yn y Fro, mae sicrhau mannau hamdden wedi'u cynllunio'n dda yn hanfodol ar gyfer cefnogi datblygiad iach, gweithgarwch corfforol a rhyngweithio cymdeithasol.

- **CI3 – Cyfleusterau Cymunedol Newydd**

Mae Polisi CI3 yn chwarae rôl bwysig wrth gefnogi plant a phobl ifanc drwy sicrhau bod cyfleusterau addysg a chymunedol newydd ac estynedig yn cael eu darparu mewn ardaloedd sy'n profi twf poblogaeth a galw cynyddol am leoedd ysgol. Trwy ddyrannu tir ar gyfer ysgolion cynradd, uwchradd ac arbenigol newydd, mae'r polisi yn cryfhau mynediad at amgylcheddau dysgu o ansawdd uchel.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Anabledd

Bydd y CDLIN yn cael effaith gadarnhaol ar y gymuned anabl yn y Fro.

Mae gan gyfran o drigolion Bro Morgannwg anableddau sy'n effeithio ar eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Yn seiliedig ar Gyfrifiad 2021, dwedodd tua 18% o boblogaeth y Fro fod ganddynt anabledd neu gyflwr iechyd hirdymor a oedd yn cyfyngu ar eu bywyd bob dydd. O'r rhain, dywedodd tua 7% fod eu gweithgareddau wedi eu cyfyngu "llawer" ac 11% "ychydig." Ar hyn o bryd mae Adran Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Bro Morgannwg yn cefnogi cannoedd o oedolion ag anableddau dysgu, tra bod amcangyfrifon yn awgrymu bod dros 2,000 o oedolion ag anableddau dysgu yn byw yn y sir.

Mae pobl ag anableddau yn y Fro yn cael eu cefnogi gan bolisi sy'n cynyddu nifer y tai fforddiadwy hygyrch yn y Fro, gan ei gwneud hi'n haws i bobl anabl yn y Fro i gael eu lletya. Yn ogystal, bydd pobl anabl yn elwa o'r gwelliannau i lwybrau trafnidiaeth a theithio llesol sydd i'w cael yn y CDLIN. Yn olaf, bydd datblygu tai ymhellach yn y Fro yn golygu cyllid ychwanegol ar gyfer addysg anghenion dysgu ychwanegol o dan gytundebau Adran 106. Mae tir hefyd yn cael ei ddyrannu ar gyfer ysgol anghenion ychwanegol newydd yn y Fro.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **HG6 – Darpariaeth Llety Arbenigol**

Mae'r polisi hwn o fudd uniongyrchol i bobl anabl trwy sicrhau bod datblygiadau tai newydd wedi'u cynllunio i ddiwallu ystod eang o anghenion hygyrchedd a chymorth. Trwy ei gwneud yn ofynnol i gynigion fod yn seiliedig ar angen a nodwyd yn yr Asesiad o'r Farchnad Dai Leol neu strategaethau perthnasol, mae'n helpu i sicrhau bod llety yn cael ei deilwra i anghenion penodol yn y Fro. Mae lleoli tai arbenigol yn agos at dtrafnidiaeth gyhoeddus, gwasanaethau iechyd, a chyfleusterau cymunedol yn hyrwyddo annibyniaeth ac yn lleihau ynysigrwydd. Mae darparu tai fforddiadwy o fewn aneddiadau hefyd yn meithrin ysbryd cymunedol, gan helpu pobl anabl gyda chyfleoedd cymdeithasol. Yn ogystal, mae sicrhau darpariaeth gofal priodol ar y safle neu leol yn

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

caniatáu i unigolion ag anableddau fyw'n ddiogel ac yn gyfforddus wrth gynnal annibyniaeth.

- **SP10 - Trafnidiaeth Gynaliadwy**

Mae'r polisi hwn o fudd i bobl anabl drwy wneud trafndiaeth gyhoeddus yn haws i'w gyrraedd a gwasanaethau amlach ar draws Bro Morgannwg. Mae gweithredu llwybrau teithio llesol, gwelliannau i drafndiaeth gyhoeddus a gwelliannau priffyrdd strategol yn sicrhau bod opsiynau cerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus yn ddiogel ac yn hygyrch i bobl â namau symudedd. Felly, mae TR1 yn cefnogi teithio annibynnol i breswylwyr anabl ac yn lleihau dibyniaeth ar gerbydau preifat. Mae gwell mynediad i drafndiaeth gyhoeddus hefyd yn helpu pobl anabl i gyrraedd gwasanaethau hanfodol, gofal iechyd a chyfleusterau cymunedol yn haws a fydd, yn dibynnu ar eu hanabledd, yn eu helpu i gael y gofal meddygol sydd ei angen arnynt.

- **CI3 – Cyfleusterau Cymunedol Newydd**

Mae dyrannu cyllid Adran 106 tuag at gyfleusterau addysg arbennig, gan gynnwys y tir wedi ei ddiogelu ar gyfer yr ysgol Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn Lower Cosmeston Farm, yn darparu manteision sylweddol i blant a phobl ifanc ag anableddau. Mae buddsoddi trwy Adran 106 hefyd yn helpu i ddarparu'r cyllid angenrheidiol ar gyfer addysg arbennig yn yr ardal.

Ailbennu rhywedd, gan gynnwys hunaniaeth rhywedd

Nid yw'r CDLIN yn cael unrhyw effaith ar y gymuned drawsryweddol

Sicrhewch fod polisïau'n cynnwys cyplau o'r un rhyw ac yn defnyddio iaith niwtral o ran y rhywiau.

Yn ôl data Cyfrifiad 2021, mae gan Fro Morgannwg gyfradd gyffredinol o 0.4% o bobl nad ydynt yn uniaethu â'r rhyw a neilltuwyd iddynt adeg eu geni. Mae'r gyfradd hon hefyd yn debyg i Gymru gyfan yn seiliedig ar yr un cyfrifiad. Mae hyn wedi'i rannu'n fenywod traws, dynion traws, ac anneuaid. Er nad oes polisïau uniongyrchol o fewn y CDLIN wedi'u hanelu at bobl drawsryweddol, mae yna bolisïau a fydd o bosibl yn darparu ardaloedd mwy diogel ac yn helpu mewn rhai elfennau o'u bywydau.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP5 - Creu Lleoedd a Gofodau Iach a Chynhwysol**

Mae'r polisi hwn yn cefnogi lles pobl drawsryweddol a rhywedd amrywiol trwy hyrwyddo amgylcheddau cynhwysol, diogel a hygyrch sy'n meithrin cydraddoldeb a chydlyniant cymdeithasol. Trwy greu mannau sydd yn cyffinio â neu sydd â gofal iechyd hygyrch yn lleol, gall pobl drawsryweddol dderbyn y gefnogaeth sydd ei angen arnynt.

- **SP10 - Trafnidiaeth Gynaliadwy**

Mae'r polisi hwn o fudd i bobl drawsryweddol trwy hyrwyddo rhwydweithiau trafndiaeth hygyrch, cynhwysol a chynaliadwy sy'n ei gwneud hi'n haws cyrraedd gwasanaethau gofal iechyd a chymunedol hanfodol. Rhaid i lawer o unigolion trawsryweddol deithio ymhellach i gael mynediad at ofal meddygol arbenigol, grwpiau cymorth, a gwasanaethau cadarnhau rhywedd, ac mae SP10 yn helpu i fynd i'r afael â hyn trwy wella trafndiaeth gyhoeddus fel bod gan y Fro gysylltedd pellach. Yn ogystal, mae cysylltedd gwell rhwng trefi ac ardaloedd gwledig yn lleihau rhwystrau i symudedd ac ynysigrwydd, yn enwedig i'r rhai nad ydynt efallai yn gyrru.

Priodas a phartneriaeth sifil (gwahaniaethu'n unig)

Nid yw'r CDLIN yn cael unrhyw effaith ar bobl briod neu rai mewn Partneriaeth Sifil

Gall pobl sy'n briod neu mewn partneriaeth sifil wynebu heriau cydbwyso cyfrifoldebau gwaith, teulu a chymunedol, yn enwedig lle mae mynediad at gyflogaeth hyblyg neu wasanaethau lleol yn gyfyngedig. Mae'r CDLIN yn cefnogi'r grŵp hwn trwy hyrwyddo cymysgedd cynaliadwy o dai, cyflogaeth a chyfleusterau cymunedol sy'n galluogi preswylwyr i fyw a gweithio'n lleol.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP6 - Gofyniad Tai**

Mae'r polisi hwn o fudd i gyplau priod a'r rhai mewn partneriaethau sifil drwy sicrhau cyflenwad digonol ac amrywiol o dai ar draws Bro Morgannwg. Trwy ddarparu cymysgedd o gartrefi newydd a lefel uchel o dwf preswyl, mae SP6 yn cefnogi mynediad at dai addas i deuluoedd a chyplau ar wahanol gyfnodau bywyd.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

- **SP14 - Twf Cyflogaeth**

Mae'r polisi hwn yn cefnogi cyplau priod a'r rhai mewn partneriaethau sifil drwy sicrhau cyflenwad digonol ac amrywiol o gyfleoedd gyrfa a gwaith ym Mro Morgannwg. Drwy ddiogelu a dyrannu safleoedd mewn ardaloedd cyflogaeth allweddol fel y Barri, Bro Tathan, a Maes Awyr Caerdydd, mae SP14 yn hyrwyddo cyfleoedd gwaith hygyrch yn agos at ardaloedd preswyl, gan leihau cymudo allan o'r ardal a chefnogi patrymau anheddiad cynaliadwy. Mae'r polisi yn cyd-fynd ag amcanion cynllunio gofodol i gryfhau'r economi leol a darparu cyfleoedd cyflogaeth cytbwys sy'n diwallu anghenion pob preswlydd.

Beichiogrwydd a Mamolaeth

Ni fydd y CDLIN yn cael unrhyw effaith ar feichiogrwydd a Mamolaeth

O fewn y CDLIN, nid oes unrhyw bolisiâu sy'n benodol berthnasol i feichiogrwydd. Fodd bynnag, mae'r CDLIN yn bwriadu sicrhau bod rhwydwaith trafnidiaeth cadarnhaol a chryf yn y Fro fel bod gofal iechyd, gofal plant a mynediad i ysgolion ar gael i bawb. Mae hyn hefyd yn wir am leoliad datblygiadau newydd yn y CDLIN sydd hefyd yn ceisio sicrhau bod yr un amwynderau ar gael.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP10 - Trafnidiaeth Gynaliadwy**

Mae'r polisi hwn o fudd i'r rhai sy'n feichiog drwy hyrwyddo rhwydweithiau trafnidiaeth hygyrch a chysylltiedig ar draws Bro Morgannwg. Trwy flaenoriaethu dulliau teithio cynaliadwy fel cerdded, beicio, a thrafnidiaeth gyhoeddus, mae SP10 yn sicrhau bod datblygiadau newydd wedi'u lleoli ger gwasanaethau allweddol fel cyfleusterau gofal iechyd, gofal plant, ac ysgolion. Mae gwell hygyrchedd a llwybrau Teithio Llesol integredig yn ei gwneud hi'n haws ac yn fwy diogel i ddarparu rieni gyrraedd gwasanaethau hanfodol heb ddibynnu ar gerbydau preifat. Mae'r polisi yn cefnogi canlyniadau cynllunio cynhwysol trwy sicrhau bod seilwaith trafnidiaeth yn diwallu anghenion pob preswlydd, gan gynnwys y rhai sydd â symudedd cyfyngedig yn ystod beichiogrwydd.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

- **PGD1 - Creu Lleuedd Cynhwysol Wedi'u Dylunio'n Dda**

Mae'r polisi hwn yn cefnogi pobl sy'n feichiog trwy sicrhau bod datblygiadau newydd wedi'u cynllunio i fod yn ddiogel, hygyrch a chynhwysol. Trwy egwyddorion dylunio o ansawdd uchel, mae PGD1 yn hyrwyddo cymdogaethau sydd â chysylltiadau da gyda mynediad da at wasanaethau hanfodol fel gofal iechyd, gofal plant, a mannau agored gwyrdd, a all gefnogi lles corfforol a meddyliol yn ystod beichiogrwydd. Mae'r ffocws ar amgylcheddau diogel ac actif, law yn llaw â gwell mannau cyhoeddus a chysylltiadau trafnidiaeth, yn sicrhau bod datblygiadau'n diwallu anghenion yr holl breswylwyr, gan gynnwys darpar rieni a allai fod ag ystyriaethau symudedd neu iechyd ychwanegol.

Hil

Bydd y CDLIN yn cael effaith gadarnhaol ar bob hil

Yn ôl data Cyfrifiad 2021, disgrifiodd 94.6% o bobl ym Mro Morgannwg eu hunain fel gwyn Prydeinig. Mae'r unig ddemograffeg arall sydd dros 1% yn y Fro yn disgrifio eu hunain fel cymysg (2.3%) ac Asiaidd / Asiaidd Prydeinig / Cymry Asiaidd (2.1%). Mae hyn yn golygu bod y Fro yn llai amrywiol o ran ethnigrwydd na'r cyfartaledd yng Nghymru, lle mae gwyn Prydeinig yn cyfrif am 81.7% o bobl ledled Cymru. Mae Bro Morgannwg hefyd yn gartref i nifer cyfyngedig o sipsiwn a theithwyr yn ogystal, sydd wedi cael sylw trwy bolisi o fewn y CDLIN. Mae polisiau eraill hefyd yn berthnasol i bob hil arall yn ogystal â hyn.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP7 – Tai Fforddiadwy**

Mae Polisi SP7 yn ceisio cynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy ar draws Bro Morgannwg i ddiwallu anghenion lleol a nodwyd. Er bod y Fro yn llai ethnig amrywiol na chyfartaledd Cymru, mae sicrhau mynediad cyfartal at dai fforddiadwy yn parhau i fod yn bwysig i bob cymuned. Bydd y polisi yn dylanwadu ar sut mae gwahanol grwpiau yn cael mynediad at gartrefi diogel ac addas, yn enwedig mewn ardaloedd fel y Barri a Phenarth/Llandochoau, lle mae'r pwysau tai fwyaf. Gan fod heriau fforddiadwyedd yn gallu effeithio'n anghymesur ar drigolion lleiafrifol ethnig a grwpiau agored i niwed eraill, y mae SP7 yn

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

anelu i'w helpu. Bydd ymgysylltu parhaus â chymunedau a monitro cydraddoldeb parhaus yn helpu i sicrhau bod darparu tai fforddiadwy yn cefnogi cyfle cyfartal ac nad yw'n anfwriadol yn peri anfantais i unrhyw grŵp hiliol neu ethnig.

- **SP9 - Darpariaeth Safle Sipsiwn a Theithwyr**

Mae Polisi SP9 yn nodi sut y bydd y Cyngor yn diwallu anghenion llety cymunedau Sipsiwn a Theithwyr yn unol â deddfwriaeth genedlaethol a dyletswyddau cydraddoldeb. Mae'r polisi yn cydnabod bod Sipsiwn a Theithwyr yn cael eu diogelu o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 ac mae'n ceisio hyrwyddo mynediad cyfartal at lety byw addas wrth feithrin cysylltiadau cymunedol da. Mae darparu lleiniau drwy'r dyraniad presennol yn Llan-gan, ynghyd â chefnogaeth ar gyfer safleoedd preifat neu dan arweiniad y gymuned, yn rhoi mwy o opsiynau i sipsiwn a theithwyr, gan wella llesiant.

- **GT1 - Llety Sipsiwn a Theithwyr**

Mae Polisi GT1 yn gwneud cyfraniad cadarnhaol tuag at gydraddoldeb hiliol drwy sicrhau bod Bro Morgannwg yn darparu llety teg, diogel a lleoliad da i gymunedau Sipsiwn a Theithwyr. Trwy ei gwneud yn ofynnol i safleoedd fod yn hygyrch, wedi'u gwasanaethu'n dda, ac wedi'u cynllunio'n sensitif, mae'r polisi yn hyrwyddo integreiddio tra'n diogelu lles trigolion Sipsiwn a Theithwyr a'r gymuned sefydledig. Yn gyffredinol, mae GT1 yn helpu i sicrhau triniaeth deg o'r holl grwpiau hil trwy fynd i'r afael ag angen llety a nodwyd a chefnogi cydlyniant cymunedol.

- **PGD1 - Creu Lleoeedd Cynhwysol Wedi'u Dylunio'n Dda**

Mae Polisi PGD1 yn hyrwyddo creu lleoeedd cynhwysol a chynaliadwy, wedi'u cynllunio'n dda, sy'n cefnogi lles a chydaddoldeb cymunedol. Trwy adeiladu amgylcheddau diogel a hygyrch, mae gofodau yn cael eu creu i ymgorffori pob cefndir. Bydd sylw gofalus i ansawdd dylunio a chymeriad lleol yn helpu i greu amgylcheddau sy'n groesawgar ac yn gefnogol i gymunedau amrywiol gan hyrwyddo rhyngweithio cymdeithasol a lleihau ymddygiadau gwrthgymdeithasol ac a allai gael eu targedu.

Crefydd a chred

Ni fydd y CDLIN yn cael unrhyw effaith ar bobl grefyddol yn y Fro.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Mae data cyfrifiad 2021 yn dangos bod mwyafrif y bobl ym Mro Morgannwg yn disgrifio eu hunain fel rhai heb grefydd (47.9%). Dilynir hyn yn agos gan Gristnogaeth, sef 44.1% o'r Fro. Mae pobl yn y Fro hefyd yn uniaethu fel Mwslimiaid, Hindŵiaid, Bwdhaidd, Sikh, Iddewig ac mae ganddynt greddoau eraill ond mae pob un o'r grwpiau unigol hyn islaw 1% o boblogaethau'r Fro. Yng Nghymru, mae'r duedd o ran pobl sydd â chrefydd yn mynd tuag i lawr - rhwng Cyfrifiad y DU 2011 a Chyfrifiad 2021 dwedodd 14.4% yn fwy o bobl yng Nghymru nad oedd crefydd ganddynt. Mae rhai Polisiâu o fewn y CDLIN yn berthnasol i grefydd.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **CI4 - Gwarchod a Gwella Cyfleusterau Cymunedol Presennol**

Bydd Polisi CI4 yn cael effaith gadarnhaol ar grefydd a chred trwy amddiffyn mannau addoli, mynwentydd ac amlosgfeydd rhag colledion diangen. Mae'r polisi yn diogelu'r cyfleusterau hyn ac yn caniatáu iddynt barhau i fod yn hygyrch i gymunedau ffydd, gan gadw mannau sy'n sylfaenol i arferion crefyddol a hunaniaeth ddiwylliannol. Mae gofynion ar gyfer ymgynghori cymunedol yn rhoi mewnbwn i grwpiau ffydd ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu cyfleusterau, tra gall cefnogaeth ar gyfer darpariaeth aml-ddefnydd ac arallgyfeirio alluogi adeiladau crefyddol i barhau i fod yn hyfyw trwy ddefnyddiau cymunedol cyflenwol.

- **SP10 - Trafnidiaeth Gynaliadwy**

Bydd Polisi SP10 yn cael effaith gadarnhaol ar grefydd a chred trwy wella hygyrchedd i fannau addoli trwy opsiynau trafndiaeth gynaliadwy gwell. Bydd canolbwyntio ar Lwybrau Teithio Llesol a seilwaith cerdded a beicio yn galluogi cymunedau ffydd - gan gynnwys y rhai heb fynediad at gerbydau preifat, aelodau oedrannus, ac aelwydydd ar incwm is - i gyrraedd cyfleusterau crefyddol yn haws. Bydd seilwaith trafndiaeth gwell fel Metro De Cymru o fudd arbennig i'r rhai sy'n wynebu heriau ar hyn o bryd wrth gael mynediad at fannau addoli.

Rhywedd

Ni fydd y CDLIN yn cael unrhyw effaith ar ryw yn y Fro

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

O fewn data llywodraeth Cymru, mae bwlch cyflog clir rhwng dynion a menywod ar gyfer gweithwyr amser llawn o 1.9% yn 2024, sy'n cynyddu i 8.9% wrth gynnwys gwaith rhan-amser. Mae achosion o aflonyddu rhywiol a thrais cyffredinol tuag at fenywod a merched wedi cael eu hamlygu drwy'r AEI a gynhaliwyd trwy'r broses adneuo ac maent wedi bod yn ystyriaeth o ran sut mae'r CDLIN yn bwriadu dylunio gofod cyhoeddus trwy bolisi.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **PGD1 - Creu Lleodedd Cynhwysol Wedi'u Dylunio'n Dda**

Mae Polisi PGD1 yn cefnogi egwyddorion cydraddoldeb a chynhwysiant trwy sicrhau bod datblygiadau newydd yn cyfrannu at greu amgylcheddau diogel, hygyrch a chroesawgar i bob defnyddiwr. Trwy flaenoriaethu ffryntiau gweithredol a gwyliadwriaeth naturiol, mae PGD1 yn helpu i leihau ofn troseddu, yn enwedig i'r rhai a allai deimlo'n agored i niwed mewn mannau cyhoeddus. Bydd hyn yn galluogi menywod a merched i deimlo'n fwy diogel yn yr amgylcheddau hyn.

- **SP14 - Twf Cyflogaeth**

Mae Polisi SP14 yn cefnogi cydraddoldeb a chynhwysiant yn uniongyrchol trwy hyrwyddo economi gytbwys ac amrywiol sy'n darparu cyfleoedd cyflogaeth sy'n hygyrch i bob rhan o'r gymuned. Yng nghyd-destun y bwlch cyflog rhwng y rhywiau yng Nghymru a'r gwahaniaethau parhaus o ran cyfranogiad y gweithlu, mae'r polisi hwn yn chwarae rhan bwysig wrth feithrin cydraddoldeb economaidd drwy ddyrannu tir cyflogaeth hyblyg sydd wedi'i leoli'n dda. Trwy annog cymysgedd o safleoedd cyflogaeth strategol a lleol, nod SP14 yw denu buddsoddiad mewn sectorau sgiliau uchel fel awyrofod a gweithgynhyrchu uwch, ac mewn mentrau lleol ar raddfa lai sy'n darparu cyfleoedd yn agosach at ble mae pobl yn byw. Bydd hyn yn rhoi mwy o gyfleoedd i bawb yn y Fro, gan gynnwys menywod a merched, weithio yn y Fro.

Cyfeiriadedd rhywiol

Ni fydd y CDLIN yn cael unrhyw effaith ar bobl â chyfeiriadedd rhywiol amrywiol

Yn ôl data'r Cyfrifiad o 2021 mae 90.3% o'r Fro yn nodi eu bod yn syth neu'n heterorywiol, gyda dim ond 3.07% o bobl yn uniaethu fel lesbiaidd, hoyw, deurywiol neu

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

unrhyw gyfeiriadedd rhywiol arall a 6.6% o bobl nad ydynt yn ateb y cwestiwn. Mae hyn yn llai na'r cyfartaledd yng Nghymru. Mae yna rai polisïau a allai ymwneud â rhai cyfeiriadeddau rhywiol.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP5 - Creu Lleuedd a Gofodau Iach a Chynhwysol**

Bydd Polisi SP5 yn cael effaith ar gyfeiriadedd rhywiol trwy hyrwyddo amgylcheddau cynhwysol sy'n galluogi pob unigolyn i gymryd rhan lawn mewn cymdeithas waeth beth fo'u cyfeiriadedd rhywiol neu eu hunaniaeth rhywedd. Mae gofynion ar gyfer Asesiadau o'r Effaith ar Iechyd yn sicrhau ystyried effeithiau ar wahanol grwpiau poblogaeth, gan gynnwys cymunedau LHDTG+ a allai wynebu anghydraddoldebau iechyd penodol.

- **SP10 - Trafnidiaeth Gynaliadwy**

Bydd Polisi SP10 yn cael effaith gadarnhaol ar gyfeiriadedd rhywiol trwy wella mynediad at grwpiau cymorth LHDTG+, sefydliadau cymunedol, a gwasanaethau arbenigol. Bydd opsiynau trafndiaeth gynaliadwy a gwell a Llwybrau Teithio Llesol yn galluogi mynediad haws i rwydweithiau cymorth a allai glystyru mewn canolfannau trefol. Bydd gwell cysylltedd trwy Metro De Cymru a thrafnidiaeth gyhoeddus yn lleihau rhwystrau i wasanaethau gofal iechyd LHDTG+, cwnsela a sefydliadau eiriolaeth, gan gefnogi iechyd meddwl a lles cymdeithasol i'r grŵp penodol hwn.

Ystyriaethau economaidd-gymdeithasol

Mae Cyfrifiad 2021 yn cadarnhau bod 77.5% o bobl rhwng 16 a 64 oed yn gyflogedig, gyda 21.9% o bobl yn economaidd anweithgar. Y gyfradd ddiweithdra yn y Fro yw 3.6%, gyda 3.2% yn hawlwyr budd-daliadau. Ar ben hynny, mae gan 54% o oedolion o oedran gweithio ym Mro Morgannwg gymhwyster ar lefel 4 ac uwch. Mae hon yn gyfradd debyg iawn i'r hyn a welir ledled Cymru gyfan. Mae materion economaidd-gymdeithasol wedi bod yn sylfaenol o fewn proses y CDLIN, ac mae yna lawer o bolisïau sy'n ceisio mynd i'r afael â materion economaidd-gymdeithasol yn y Fro.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP7 - Darpariaeth Tai Fforddiadwy**

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Mae Polisi SP7 yn cefnogi cydraddoldeb economaidd-gymdeithasol drwy gynyddu mynediad at dai fforddiadwy ar draws Bro Morgannwg. Mae prisiau uchel yn y farchnad wedi ei gwneud hi'n anodd i lawer o drigolion sicrhau cartrefi addas, yn enwedig mewn ardaloedd fel y Barri a Phenarth/Llandochau lle mae'r angen mwyaf. Nod y polisi yw darparu o leiaf 3,070 o anheddau fforddiadwy trwy opsiynau deiliadaeth gymysg, gan gynnwys rhent cymdeithasol a pherchnogaeth cost isel. Bydd hyn yn helpu i leihau anghydraddoldeb economaidd, cefnogi sefydlogrwydd cymunedol, gan alluogi aelwydydd incwm is, pobl ifanc, a gweithwyr allweddol i fyw yn agos at gyflogaeth a gwasanaethau hanfodol.

- **SP10 - Trafnidiaeth Gynaliadwy**

Mae Polisi SP10 yn hyrwyddo mynediad cyfartal ac yn cefnogi lles economaidd-gymdeithasol drwy wella dewisiadau teithio cynaliadwy ar draws Bro Morgannwg. Trwy flaenoriaethu cerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus, mae'r polisi yn helpu i leihau anghydraddoldeb sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth, yn enwedig i drigolion heb fynediad at gerbydau preifat. Mae lleoli datblygiadau mewn ardaloedd hygyrch a chryfhau cysylltiadau â Metro De Cymru a llwybrau Teithio Llesol yn sicrhau bod cymunedau'n cael eu cysylltu'n well â chyflogaeth, addysg a gwasanaethau hanfodol, gan leihau anghydraddoldeb.

- **SP14 - Twf Cyflogaeth**

Mae Polisi SP14 yn cefnogi lles economaidd-gymdeithasol yn uniongyrchol drwy hyrwyddo mynediad at gyflogaeth o safon ac annog buddsoddiad ar draws Bro Morgannwg. Bydd hyn yn helpu i greu dros 5,000 o swyddi newydd a chefnogi diwydiannau sgiliau uchel fel awyrofod a gweithgynhyrchu uwch a thwf busnesau lleol. Trwy leoli cyfleoedd cyflogaeth ar draws ardaloedd trefol a gwledig, mae'r polisi yn lleihau anghydraddoldebau mewn mynediad at waith, yn annog uwchsgilio, ac yn cryfhau economïau lleol. Bydd hyn yn helpu anghydraddoldebau economaidd-gymdeithasol yn y Fro ac yn cynnig cyfleoedd pellach.

- **SP5 - Creu Lleoedd a Gofodau Iach a Chynhwysol**

Mae Polisi SP5 yn chwarae rôl hanfodol wrth fynd i'r afael ag anghydraddoldebau economaidd-gymdeithasol drwy sicrhau bod pob datblygiad newydd ym Mro Morgannwg yn hyrwyddo iechyd a hygyrchedd. Trwy flaenoriaethu mannau cyhoeddus o ansawdd

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

uchel a mynediad at lwybrau teithio llesol, mae SP5 yn cefnogi creu amgylcheddau sy'n lleihau anghydraddoldebau iechyd ac yn gwella ansawdd bywyd i bob preswlydd. Mae'r polisi hefyd yn annog ymgysylltu'n gynnar â chyrff iechyd i sicrhau bod seilwaith cymunedol yn diwallu anghenion lleol, yn enwedig mewn ardaloedd sydd ag amddifadedd uwch.

- **CC5 - Creu Ynni Adnewyddadwy Carbon Isel a Di-Garbon**

Mae Polisi CC5 yn cefnogi gwytnwch economaidd-gymdeithasol a llesiant cymunedol trwy alluogi cynhyrchu ynni adnewyddadwy, carbon isel a di-garbon. Trwy hyrwyddo cynhyrchu ynni cynaliadwy, mae'r polisi yn cyfrannu at ddiogelwch ynni hirdymor ac yn cefnogi cyfleoedd economaidd lleol, gan gynnwys cynlluniau ynni cymunedol. Yn ogystal, mae ffafrio defnydd ynni o fewn cymunedau lleol yn helpu i leihau costau ynni ac yn cefnogi mynediad cynhwysol at ynni glân, a thrwy hynny atgyfnerthu manteision amgylcheddol ac economaidd-gymdeithasol ar draws y Fro.

- **SP20 - Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau**

Mae Polisi SP20 yn cefnogi lles economaidd-gymdeithasol a chymunedol yn uniongyrchol drwy sicrhau bod datblygiadau ym Mro Morgannwg yn gwella bioamrywiaeth tra'n cryfhau gwytnwch ecosystemau. Trwy ddiogelu asedau naturiol, mae'r polisi yn helpu i ddarparu aer a dŵr glân, rheoleiddio llifogydd, gwytnwch hinsawdd, a mannau ar gyfer hamdden. Mae hyn yn cadw'r Fro fel ardal sy'n iach i bawb ac yn cynnal mynediad i bawb i gefn gwlad, waeth beth fo'u sefyllfa economaidd-gymdeithasol.

Y Gymraeg

Bydd y CDLIN yn cael effaith gadarnhaol ar y Gymraeg yn y Fro

Dangosodd cyfrifiad 2021 fod 11.5% o bobl dros dair oed yn gallu siarad Cymraeg. Mae hyn yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol, sef 17.8%, fodd bynnag, profodd y Fro gynydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg rhwng Cyfrifiad 2011 a Chyfrifiad 2021. Mae siaradwyr Cymraeg ar draws y Fro wedi'u dosbarthu'n weddol gyfartal yn ôl ardal a rhwng trefol a gwledig. Nid oes unrhyw bolisiau o fewn y CDLIN yn benodol ar y Gymraeg, fodd bynnag, mae yn elwa. Yn ogystal, mae'r ymgynghoriad ar gyfer y Strategaeth a Ffeffir ac

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

ymgyngoriadau eraill yn arwain at y CDLIN wedi gofyn yn benodol am y Gymraeg a bydd yr holl ddogfennau cysylltiedig yn cael eu cyfieithu. Darparodd yr ymgynghoriad twf tai yn y Barri 119 o sylwadau yn gwneud sylw ar effaith datblygiad posibl ar y Gymraeg. O fewn yr ymgynghoriad hwn dwedodd 82% o'r sylwadau na fyddai unrhyw effaith neu nad oeddent yn gwybod a fyddai unrhyw effaith, fodd bynnag, roedd pryder yn ôl rhai sylwadau ynghylch y diffyg lleoedd ysgol mewn Ysgolion Cymraeg, a'r gwanhau ar y Gymraeg oherwydd datblygiad arfaethedig a allai ddenu mwy o bobl nad ydynt yn siarad Cymraeg i'r ardal. Law yn llaw â'r ddarpariaeth o ehangu cyfleusterau addysg cyfrwng Cymraeg a amlinellir ym Mholisi CI3 isod, rhagwelir y bydd digon o gapasiti mewn ysgolion Cymraeg i ateb y galw yn y dyfodol, ac os oes angen lleoedd ychwanegol, bydd cyllid yn cael ei sicrhau drwy gytundebau Adran 106, a thrwy hynny liniaru unrhyw effaith ar y Gymraeg. Ar ben hynny, trwy ddarparu tai fforddiadwy o'r safleoedd allweddol, safleoedd a ddyrannwyd a safleoedd tai fforddiadwy 100% o fewn y CDLIN, rhoddir blaenoriaeth i'r rhai sydd ar gofrestr tai Homes4U. Bydd hyn yn lliniaru pryder ynghylch gwanhau'r Gymraeg yn y Fro ac yn helpu trigolion sy'n siarad Cymraeg i aros yn y Fro a darparu tai fforddiadwy mawr eu hangen i'r trigolion hynny. Nid oes unrhyw bolisïau yn y Cynllun sy'n trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

- **CI3 – Cyfleusterau Cymunedol Newydd**

Mae Polisi CI3 yn cefnogi'r Gymraeg drwy ddyrannu tir ar gyfer ehangu a chreu cyfleusterau addysg Cymraeg ar draws Bro Morgannwg. Ar hyn o bryd mae gan y Fro saith ysgol Gymraeg, gan gynnwys Ysgol Iolo Morganwg, sydd ar fin adleoli a dyblu ei chapasiti o 210 i 420 o ddisgyblion, ac Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg, unig ysgol uwchradd Gymraeg yr ardal. Cynigir Ysgol Gymraeg 3-18 oed newydd ar gyfer Gorllewin y Fro. Drwy gynyddu mynediad at addysg Gymraeg a gwella cyfleusterau, mae'r polisi yn cyfrannu'n uniongyrchol at nodau Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) y Fro ac yn cryfhau cyfleoedd i blant a theuluoedd ddysgu a defnyddio'r Gymraeg mewn bywyd bob dydd, gan hyrwyddo cynaliadwyedd ieithyddol a diwylliannol ar draws y Fro.

- **SP13- GORFFENNYDDIADAU SEFYDLYN CYMUNEDOL A CHYPLWYNIAD CYNLLUNIO**

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Mae Polisi SP13 yn cefnogi'r Gymraeg drwy sicrhau bod datblygiadau newydd yn cyfrannu at ddarparu seilwaith cymunedol sy'n helpu i gynnal a chryfhau cymunedau Cymraeg eu hiaith ar draws y Fro. Er mai dim ond 11.5% o drigolion sy'n siarad Cymraeg - yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol - mae nifer y siaradwyr Cymraeg yn cynyddu, ac mae'r dosbarthiad daearyddol gwastad yn golygu bod yn rhaid i fuddion fod yn eang. Er nad yw'r CDLIN yn cynnwys unrhyw bolisi penodol ar y Gymraeg, mae SP13 yn cefnogi siaradwyr Cymraeg yn anuniongyrchol drwy sicrhau buddsoddiad mewn addysg (gan gynnwys darpariaeth Gymraeg), cyfleusterau cymunedol, seilwaith digidol, a mannau cyhoeddus sy'n galluogi defnydd parhaus ar yr iaith a'i gwelededd. Mae deunyddiau ymgynghori hefyd wedi'u darparu yn ddwyieithog, gan sicrhau nad oes triniaeth llai ffafriol i'r Gymraeg o'i gymharu â'r Saesneg.

Hawliau Dynol

Ni fydd y CDLIN yn cael unrhyw effaith ar hawliau dynol ym Mro Morgannwg

Nid yw hawliau dynol yn rhywbeth sy'n debygol o gael ei effeithio gan y CDLIN, fodd bynnag, gallai rhai hawliau fod yn berthnasol o ran rhai polisïau sydd o fewn y CDLIN. Mae'r rhain yn cynnwys parch at fywyd preifat a theuluol (Erthygl 8), yr hawl i addysg (Erthygl 2, Protocol 1) Deddf Hawliau Dynol 1998 a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol.

Polisi Perthnasol a'u heffaith

- **SP4 – Creu Lleoedd**

Mae Polisi SP4 yn cefnogi creu lleoedd cynhwysol a chynaliadwy wedi'u cynllunio'n dda, sy'n cynnal egwyddorion parch at fywyd preifat a theuluol fel y nodir yn Erthygl 8 y Ddeddf Hawliau Dynol. Trwy hyrwyddo datblygiadau defnydd cymysg, hygyrch a chysylltiedig, mae'r polisi yn galluogi pobl i fyw, gweithio a rhyngweithio mewn amgylcheddau sy'n cefnogi eu lles, eu diogelwch a'u hymdeimlad o berthyn. Mae hyn yn diogelu hawliau unigolion i fwynhau eu cartrefi heb ymyrraeth na niwed.

- **CI3 – Cyfleusterau Cymunedol Newydd**

Mae Polisi CI3 yn cefnogi'n uniongyrchol yr hawl i addysg o dan Erthygl 2, Protocol 1 y Ddeddf Hawliau Dynol, drwy sicrhau darpariaeth addysgol ddigonol a hygyrch ledled Bro

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Morgannwg. Mae'r polisi yn ymateb i'r galw cynyddol ac yn hyrwyddo mynediad cyfartal i amgylcheddau dysgu o ansawdd uchel. Mae cynnwys cyfleusterau prif ffrwd ac Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn dangos ymrwymiad i addysg gynhwysol sy'n diwallu anghenion cymunedol amrywiol.

8. Monitro effaith yn barhaus

Dyddiad y byddwch yn monitro cynnydd a chanlyniadau

Bydd cynnydd yn cael ei dracio drwy'r adroddiad monitro blynyddol sy'n cael ei ryddhau bob blwyddyn ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill i 31 Mawrth, gyda'r adroddiad yn cael ei gyhoeddi erbyn 31 Hydref yr un flwyddyn.

Mesurau a chanlyniadau y byddwch yn eu monitro

Monitro darparu tai fforddiadwy, safleoedd cyflogaeth, a seilwaith trafnidiaeth cynaliadwy; tracio canlyniadau iechyd, lles a chynhwysiant mewn datblygiadau newydd; ac asesu effeithiau amgylcheddol, gan gynnwys enillion net i fioamrywiaeth a gweithredu ynni carbon isel, i sicrhau bod polisiâu'r CDLIN yn cyflawni'r manteision economaidd-gymdeithasol ac amgylcheddol a fwriedir.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

9. Camau gweithredu pellach o ganlyniad i'r asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb hwn

Canlyniadau Posibl	Nodwch pa un sy'n berthnasol
Dim newid mawr	Dim Newid
Addasu'r polisi	Na
Parhau â'r polisi	Le
Atal a dileu'r polisi	Na

10. Canlyniadau a Chamau Gweithredu

Argymhell camau gweithredu i'r uwch dîm rheoli Dim angen camau gweithredu
Canlyniad yn dilyn ystyriaeth ffurfiol o'r cynnig gan yr uwch dîm rheoli Parhau â'r Polisi

11. Nodyn Pwysig

Os ydych wedi nodi effeithiau, rhaid i chi roi manylion y rhain yn eich adroddiad Cak wrth geisio cymeradwyaeth ar gyfer eich cynnig.

12. Cyhoeddi

Ble byddwch yn cyhoeddi eich cynnig cymeradwy a'ch asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb?

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan gynnwys y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Bydd yr Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb yn cael ei gyhoeddi ar y cyd fel rhan o'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y CDLIN Adneuo a bydd ar gael ar wefan y Cyngor.

Yn ogystal ag unrhyw fan yr ydych yn bwriadu cyhoeddi eich cynnig cymeradwy a'r asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb, rhaid i chi anfon copi at Tim Greaves, Cydlynnydd Cydraddoldeb, i'w gyhoeddi ar dudalennau cydraddoldeb gwefan Bro Morgannwg.

13. Awdurdodi

Cymeradwywyd gan (enw)	[REDACTED]
Teitl y Swydd (uwch reolwr)	[REDACTED]
Dyddiad cymeradwyo	27 Tachwedd 2025
Dyddiad adolygu	

Cyngor Bro Morgannwg

Cyfarwyddiaeth Lleoedd

Swyddfeydd Dinesig

Heol Holltwn

Y Barri CF63 4RU

LDP@bromorgannwg.gov.uk

www.bromorgannwg.gov.uk

